

STRATEGIE TŁUMACZENIA DERYWATÓW Z *-ung* NA PRZYKŁADZIE TEKSTU PRAWNICZO-EKONOMICZNEGO

Artur Dariusz Kubacki

Autor jest doktorem nauk humanistycznych, adiunktem w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Śląskiego oraz tłumaczem przysięgłym języka niemieckiego. Prowadzi zajęcia dla studentów translatoryki z zakresu tłumaczeń tekstów prawnych, prawniczych, ekonomicznych i użytkowych. Od 1997 roku jest właścicielem Biura Rachunkowego i Tłumaczeń „KUBART” w Chrzanowie. Jest członkiem PT TEPIS oraz STP.

Głównym celem mojego artykułu jest opis niemieckich derywatów z *-ung* jako składników grupy wyrazowej i ich odpowiedników w języku polskim. Inspiracją do podjęcia powyższego tematu były badania językoznawców skandynawskich, a w szczególności M. G. Ditlevsen (2000). Badaczka postawiła sobie za cel wskazanie elementów językowych w obrębie fraz nominalnych składających się z przynajmniej jednego rozszerzenia (z wyjątkiem rodzajnika), które utrudniają proces ich rozumienia. Okazało się, że rozbudowana niemiecka fraza nominalna sprawia wiele trudności w percepcji użytkownikom języka duńskiego. Skoro tak jest, a przecież język duński należy do tej samej co niemiecki rodziny językowej, to jeszcze większe trudności muszą prawdopodobnie istnieć przy percypowaniu tej frazy przez Polaków posługujących się językiem z innej rodziny. Dlatego też za cel postawiłem sobie zbadanie ekwiwalencji fraz nominalnych z derywatami z *-ung* występujących w tekście prawniczo-ekonomicznym, gdyż proces ich dekodowania – w świetle ustaleń Ditlevsen – musi rodzić jeszcze większe problemy, zwłaszcza w przypadku języków słabo spokrewnionych.

Zdaniem Ditlevsen (2000: 82n.) – rzeczowniki odczasownikowe wyrażające nomina actionis znacząco utrudniają rozumienie grupy wyrazowej, w której są zawarte. Jednym zaś z najbardziej produktywnych sposobów tworzenia nomina actionis jest użycie sufiksu *-ung*. Z tego względu przedmiotem mojego badania uczyniłem grupy nominalne z derywatem *-ung* jako składnikiem grupy wyrazowej.

Przedmiotem analizy był korpus obejmujący jeden tekst egzemplaryczny, tj. „Anleitung zur Einkommensteuererklärung 2002” [„Broszura informacyjna do deklaracji podatku dochodowego od osób fizycznych za rok 2002”]. Wyboru tekstu dokonałem w sposób arbitralny, zaś sam tekst nie jest reprezentatywny dla wszystkich typów tekstów prawniczo-ekonomicznych.

Sufiks *-ung* to sufiks rdzennie niemiecki pochodzący z czasów pragermańskich (por. Szulc 1991: 118). Jego szerzenie się w Niemczech związane jest z wpływem języka łacińskiego, gdyż sufiks ten okazał się doskonałym ekwiwalentem łacińskiego sufiksu *-(at)io* (por. Heusinger von 1998: 5). Dziś produktywność sufiksu *-ung* jest mniejsza niż w okresie wczesno-wysoko-niemieckim, ale i tak pozostaje on dominującym sufiksem przy tworzeniu rzeczowników odczasownikowych zarówno w obrębie słownictwa specjalistycznego, jak i ogólnego (por. Demske 2000: 10). Derywaty z *-ung* są tworzone przede wszystkim na bazie czasowników, bardzo rzadko powstają od przymiotników i rzeczowników (por. Fleischer/Barz 1995: 172n.). Uwaga ta odnosi się również do derywatów z *-ung* występujących w tekstach ekonomicznych (por. Cort de/Hessmann 1977: 77n.). Wśród czasowników fundujących derywaty z *-ung* dominują czasowniki tranzytywne i intransytywne oraz czasowniki z przedrostkiem. Natomiast czasowniki zwrotne w niewielkiej liczbie stają się podstawą derywatów z *-ung*. W literaturze fachowej wyróżniono 6 głównych klas semantycznych derywatów z *-ung*, tj.: nazwy czynności, procesów i stanów; nazwy wytworów czynności; nazwy środków czynności; nazwy subiektów czynności; nazwy zbiorcze oraz nazwy miejsc (por. Wellmann 1975: 94; Heusinger von 1998: 4; Fleischer/Barz

1995: 174n.). Klasy te dotyczą języka ogólnego, brak jest natomiast badań w tym zakresie w odniesieniu do języka ekonomicznego.

Sposób rozwijania frazy nominalnej w języku niemieckim i polskim wg zasad składniowych jest praktycznie taki sam. Rzeczowniki niemieckie mogą przyjmować maksymalnie do trzech, a rzeczowniki polskie do pięciu argumentów. Konotują one frazy obligatoryjne i/lub fakultatywne. Odróżnia je czasami inna konstrukcja gramatyczna argumentów. Mimo dużego podobieństwa między właściwościami konotacyjnymi czasowników i rzeczowników odczasownikowych można stwierdzić przypadki nieregularnego dziedziczenia konstrukcji syntaktycznych przez rzeczowniki odczasownikowe w języku niemieckim i polskim.

Jak wynika z korpusu, odmienność konotacyjna derywatów z *-ung* i ich polskich ekwiwalentów z rzadka może być źródłem powstania nieadekwatnego translatu. Dzieje się tak dlatego, że zdecydowana większość polskich ekwiwalentów derywatów z *-ung* ma identyczne właściwości konotacyjne. Różnice pojawiają się w zaledwie kilku przypadkach. Polegają one albo na innej liczbie aktantów (tab. 1), albo na innej składni rzędu (tab. 2). Nieuwzględnienie różnic konotacyjnych może spowodować powstanie niegramatycznej lub nieścisłej znaczeniowo konstrukcji. Oto kilka przykładów:

1. Konotacja obligatoryjna różnej ilości aktantów w L_1 i L_2

1	Rzeczownik konotujący zero lub jeden argument L_1	Rzeczownik konotujący jeden lub dwa argumenty L_2
a	<i>Freistellungsbescheinigung des Finanzamts</i>	zaświadczenie z urzędu skarbowego o zwolnieniu z <u>opodatkowania</u> (SPiK)
b	<i>Überweisung des Erstattungsbetrags</i>	przelanie kwoty zwrotu <u>podatku</u>
c	<i>Bestimmung der Werbungskosten</i>	określenie kosztów uzyskania <u>przychodu</u> (SPiK)
d	<i>Freistellung der ausländischen Einkünfte</i>	zwolnienie dochodów zagranicznych z <u>opodatkowania</u> (LEXIKON)
e	<i>Kürzung um den Schadenfreiheitsrabatt</i>	pomniejszenie <u>składki ubezpieczeniowej</u> o zniżkę za brak występowania szkód

W pierwszych czterech przykładach rzeczowniki *Freistellung*, *Erstattung* i *Werbung* konotują zero argumentów, zaś ich polskie odpowiedniki posiadają jeden argument obligatoryjny. W ostatnim przykładzie rzeczownik z *-ung* konotuje jeden argument, zaś jego polski odpowiednik konotuje dwa argumenty.

2. Konotacja obligatoryjna aktantów należących do różnych kategorii gramatycznych w L_1 i L_2

2	Rzeczownik konotujący w podrzędniku argument w postaci: NP _{GEN} L_1	Rzeczownik konotujący w podrzędniku argument w postaci: NP _{PRÄP} lub NP _{INSTR} L_2
a	<i>Benutzung öffentlicher Verkehrsmittel</i>	<u>korzystanie z</u> publicznych środków lokomocji
b	<i>Bescheinigung der Wohnsitzgemeinde des Kindes</i>	zaświadczenie z gminy miejsca zamieszkania dziecka
c	<i>Betreuung eines zum Haushalt gehörenden Kindes</i>	<u>opiekowanie się</u> dzieckiem należącym do gospodarstwa domowego

W tab. 2 mamy – w niemczyźnie – przypadki konotacji obligatoryjnej przydawki dopełniaczowej w przykładach (a)-(c). W języku polskim rzeczowniki odczasownikowe konotują inny rodzaj przydawki. Na przykład w odróżnieniu do L₁ w podrzędniku polskim w (a) mamy przydawkę przymiową dziedziczną wskutek rekcji czasownika *korzystać z* ⇨ *korzystanie z*.

W badanym korpusie formacje z *-ung* zostały również poddane analizie kwantytatywnej i kwalitatywnej. „Broszura informacyjna do zeznania PIT 2002” składa się z 16 stron obejmujących 13.974 leksemy. Wśród całego inwentarza słów znaleziono 4174 rzeczowniki, wliczając w to skróty i skrótownice. Stanowi to blisko 30% wszystkich wyrazów w broszurze. Spośród ogółu rzeczowników wyodrębniono 1052 wyrazy z formantem *-ung*. Wśród nich 569 wyrazów to kompozita, które w naszym wypadku są formacjami złożeniowo-sufiksalnymi (por. Tomiczek 1976: 76), zaś 483 to derywaty. Kompozita z formantem *-ung* można podzielić na 3 grupy:

1. złożenia, w których formant *-ung* znajduje się w członie określającym (217 derywatów),
2. złożenia, w których formant *-ung* znajduje się w członie określanym (327 derywatów),
3. złożenia, w których formant *-ung* znajduje się w obydwu członach (25 derywatów).

Zestawiając ilość wyrazów z formantem *-ung* z liczbą rzeczowników w tekście, otrzymujemy stosunek procentowy, który wynosi 25,2. Ten wysoki odsetek jednoznacznie potwierdza, iż derywaty z *-ung* są charakterystycznym typem rzeczowników dla tekstów, w których występuje słownictwo tematyczne z zakresu określonej dziedziny wiedzy (np. ekonomicznej). Jeśli zestawimy ilość derywatów rzeczownikowych z formantem *-ung* z derywatami rzeczownikowymi utworzonymi na bazie innych formantów, to okaże się, że *-ung* tworzy najbardziej charakterystyczny typ słowotwórczy porównywalny z wynikami uzyskiwanymi na bazie słownictwa ogólnego. Świadczy o tym poniższa tabela z frekwencją innych formantów rzeczownikowych:

nr	sufiks	ilość	udział %
1.	-heit	4	0,03
2.	-keit	19	0,13
3.	-er	246	1,76
4.	-ei	1	0,007
5.	-el	50	0,35
6.	-ler/-ner	5	0,03
7.	-igkeit	44	0,31
8.	-icht	5	0,03
9.	-ling	0	0,00
10.	-nis	27	0,19

nr	sufiks	ilość	udział %
11.	-sal	0	0,00
12.	-sel	6	0,04
13.	-schaft	16	0,11
14.	-tum	3	0,02
15.	-t	274	1,96
16.	-chen	1	0,007
17.	-lein	0	0,00
18.	-in (mocja)	3	0,02
19.	-e	812	5,81
20.	pochodzenia obcego	70	0,50

Analiza relacji interlingwalnych pomiędzy grupami nominalnymi z derywatami z *-ung* występującymi w nad- i podrzędniku i ich polskimi odpowiednikami umożliwiła ustalenie technik tłumaczenia, które są stosowane przy poszukiwaniu odpowiedników w języku docelowym. Analizie nie poddano derywatów z *-ung* pochodzących od przymiotników i

rzeczowników, gdyż powyższe formacje słowotwórcze w korpusie nie pojawiły się, choć występują one w języku ogólnym i specjalistycznym. Wśród derywatów z *-ung* nieco ponad połowę stanowią formacje będące złoženiami, reszta zaś to konstrukcje nie będące złoženiami.

Polskimi odpowiednikami derywatów z *-ung* niebędących złoženiami są:

- a) derywaty utworzone za pomocą formantów paradygmatycznych (np. *Überweisung* [przelew+ø]) i sufiksalnych; formantami najczęściej odpowiadającymi sufiksowi *-ung* są: *-anie*, *-enie*, *-cie*, np. *Besteuerung* [opodatkow+anie], *Bescheinigung* [zaświadc+enie], *Veräußerung* [zby+cie],
- b) grupy dwu- lub wielowyrazowe, funkcjonujące w polszczyźnie jako skupienia terminologiczne, np. *Saldierung* [ustalenie salda], *Bewerbung* [ubieganie się o pracę / podanie o pracę], *Auslösung* [ryczałt na dodatkowe wydatki ponoszone przez pracowników, których miejsce pracy znajduje się w dużej odległości od miejsca zamieszkania],
- c) zapożyczenia z łaciny, np. *Abkürzung* [abrewiacja / abrewiatura].

Kompozita zawierające derywaty z *-ung* zostały podzielone na 3 grupy:

1. z derywatem z *-ung* jako członem określającym,
2. z derywatem z *-ung* jako członem określanym,
3. z derywatem z *-ung* jako członem określanym i określającym.

Z przeprowadzonej analizy powyższych grup złożeń wynikają następujące wnioski:

- a) kompozita te nigdy nie są przekładane na język polski jako złożenia,
- b) tylko kompozita z derywatem z *-ung* jako członem określanym mogą być tłumaczone na język polski przy użyciu jednego motywu nazwotwórczego, np. tab. 3

3	Złożenie N + N _{ung}	Derywat z jednym motywem nazwotwórczym
a	<i>Einzelaufstellung</i>	<i>specyfikacja</i>
b	<i>Ehescheidung</i>	<i>rozwód</i>

- c) wszystkie typy kompozitów mogą być tłumaczone jako grupy dwu- lub wielowyrazowe, przy czym dla kompozitów z derywatem z *-ung* jako członem określającym oraz jako członem określanym i określającym jest to jedyna opcja, np. tab. 4-6

4	Złożenie N + N _{ung}	Grupa wielowyrazowa
a	<i>Steuererstattung</i>	zwrot <u>nadpłaconego podatku</u> (SPiK)
b	<i>Abschlusszahlungen</i>	zapłata reszty <u>należności</u> (SJPiE)

5	Złożenie N + N + N _{ung}	Grupa wielowyrazowa
a	<i>Rechtschutzversicherung</i>	<i>ubezpieczenie ochrony prawnej</i>
b	<i>Lohnsteuererstattung</i>	zwrot podatku od wynagrodzenia

6	Złożenie N ₁ + N ₂ + N ₃ + (N _x) + N _{ung}	Grupa wielowyrazowa
a	<i>Krankentagegeldversicherung</i>	ubezpieczenie dziennego zasiłku chorobowego ¹

¹ Składnik złożenia, wyróżniony w przykładzie czcionką pogrubioną (dotyczy to wszystkich przykładów w artykule), został w języku polskim wymieniony na inny pod względem leksykalnym.

b	<i>Krankenhaustagegeldversicherung</i>	<i>ubezpieczenie kosztów leczenia wypłacane w postaci dziennego zasiłku (SPiK)</i>
		<i>ubezpieczenie o wypłaceniu określonej sumy za dzień pobytu w szpitalu (SJPiE)</i>

- d) kompozitom z derywatem z *-ung* jako członem określającym odpowiadają w polszczyźnie grupy przymiotnikowe, dopełniaczowe, narzędnikowe, przyimkowe i dopełniaczowo-przymiotnikowe, np.: tab. 7-11

7	Złożenie N + N _{ung}	Grupa przymiotnikowa N + Adj
a	<i>Pflegeversicherung</i>	<i>ubezpieczenie pielęgnacyjne</i>
b	<i>Steuerbelastung</i>	<i>obciążenie podatkowe</i>

8	Złożenie N + N _{ung}	Grupa dopełniaczowa N + N _{GEN}
a	<i>Eheschließung</i>	<i>zawarcie małżeństwa</i>
b	<i>Altersbegrenzung</i>	<i>ograniczenie wieku</i>

9	Złożenie N + N _{ung}	Grupa narzędnikowa N + N _{INSTR}
a	<i>Vermögensverwaltung</i>	<i>zarządzanie mieniem</i>
b	<i>Strafandrohung</i>	<i>zagrożenie karą</i>

10	Złożenie N + N _{ung}	Grupa przyimkowa N + NP _{PRÄP}
a	<i>Steuerbefreiung</i>	<i>zwolnienie od podatku</i>
b	<i>Lebensversicherung</i>	<i>ubezpieczenie na życie</i>

11	Złożenie N + N _{ung}	Grupa dopełniaczowo-przymiotnikowa N + N _{GEN} + Adj
a	<i>Grundstückveräußerung</i>	<i>zbycie nieruchomości gruntowej</i>
b	<i>Grundstückentschuldung</i>	<i>oddłużenie nieruchomości gruntowej</i>

- e) kompozitom z derywatem z *-ung* jako członem określającym odpowiadają w polszczyźnie grupy przymiotnikowe, dopełniaczowe, przyimkowe i dopełniaczowo-przymiotnikowe, np.: tab. 12-15

12	Złożenie N _{ung} + N	Grupa przymiotnikowa N + Adj
a	<i>Scheidungsurteil</i>	<i>wyrok rozwodowy</i>
b	<i>Vorbereitungsdienst</i>	<i>usługa przygotowawcza</i>

13	Złożenie N _{ung} + N	Grupa dopełniaczowa N + N _{GEN}
a	<i>Heizungskosten</i>	<i>koszty ogrzewania</i>
b	<i>Zahlungstermin</i>	<i>termin płatności</i>

14	Złożenie N _{ung} + N	Grupa przyimkowa N + NP _{PRÄP}
a	<i>Verspätungszuschlag</i>	<i>dodatek za opóźnienie (SJPiE)</i>
b	<i>Ausbildungsvertrag</i>	<i>umowa o kształcenie</i>
		<i>umowa o szkolenie</i>

15	Złożenie N + N _{ung} + N	Grupa dopełniaczowo-przymiotnikowa N + N _{GEN} + Adj
a	<i>Steuerberatungskosten</i>	<i>koszty doradztwa podatkowego (SPiK)</i>
b	<i>Familienleistungsausgleich</i>	<i>wyrównanie świadczeń rodzinnych</i>

- f) kompozitom z derywatem z *-ung* jako członem określającym i określanym odpowiadają w polszczyźnie grupy przymiotnikowe, dopełniaczowe i przyimkowe, np.: tab. 16 i 17.

16	Złożenie N _{ung} + N _{ung}	Grupa dopełniaczowa N + N _{GEN}
a	<i>Entfernungsermittlung</i>	<i>ustalenie odległości</i>
b	<i>Zuwendungsbestätigung</i>	<i>poświadczenie (otrzymania) dotacji</i>

17	Złożenie N _{-ung} + N _{-ung}	Grupa przyimkowa N + NP _{PRÄP}
a	<i>Trennungsentschädigung</i>	<i>rekompensata za rozłąkę (SJPiE)</i>
		dodatek do wynagrodzenia za rozłąkę (PSNP)
b	<i>Sicherungsleistung</i>	<i>świadczenie na zabezpieczenie</i>
c	<i>Buchungsbestätigung</i>	<i>zaświadczenie dla celów księgowych</i>
		dowód księgowy (N + Adj)

Wśród niemieckich złożów z derywatem z *-ung* dominują kompozita dwuskładnikowe, których polskimi ekwiwalentami są najczęściej grupy dwuwyrazowe.

Analiza sposobów tłumaczenia zawartych w korpusie fraz z derywatem z *-ung* pozwoliła na wyodrębnienie następujących technik tłumaczeniowych:

- a) kalkowanie struktury formalnej frazy przy zachowaniu i bez zachowania semantycznej ekwiwalencji poszczególnych składników, np. tab. 18 i 19

18	Grupa przymiotnikowa L ₁	Grupa przymiotnikowa L ₂
a	<i>außergewöhnliche Belastungen</i>	<i>nadzwyczajne obciążenia</i>
b	<i>höhere Vorauszahlungen</i>	<i>wyższe przedpłaty</i>

19	Grupa przymiotnikowa L ₁	Grupa przymiotnikowa L ₂
a	<i>besondere Veranlagung</i>	<i>szczególne opodatkowanie</i>
b	<i>körperliche, geistige oder seelische Behinderung</i>	<i>fizyczne, umysłowe lub psychiczne upośledzenie</i>

- b) zmiana kategorii gramatycznych, np. tab. 20-23

20	Imiesłów przymiotnikowy czynny L ₁	Przymiotnik L ₂
a	<i>eine dauernde Trennung</i>	<i>trwała separacja</i>
b	<i>leitende Stellung</i>	<i>kierownicze stanowisko</i>

21	Imiesłów przymiotnikowy czynny L ₁	Imiesłów przymiotnikowy bierny L ₂
a	<i>die beiliegende Aufstellung</i>	<i>załączone zestawienie</i>
b	<i>ausstehende Forderungen</i>	<i>niepokryte wierzytelności</i>

22	Liczba pojedyncza L ₁	Liczba mnoga L ₂
a	<i>Bescheinigung der ausländischen</i>	<i>zaświadczenie obcokrajowych</i>

	<i>Steuerbehörde</i>	<i>władz podatkowych</i>
b	<i>Aufwendungen für <u>Messe</u>, Veranstaltungen und Tagungen</i>	wydatki na <u>targi</u> , imprezy i konferencje

23	Liczba mnoga L ₁	Liczba pojedyncza L ₂
a	<i>Gewinne aus <u>Wertpapierveräußerungen</u></i>	zyski ze <u>zbycia</u> papierów wartościowych
c	<i>Aufwendungen für die Beschäftigung von <u>Hilfen</u> im Haushalt</i>	wydatki na zatrudnienie <u>pomocy</u> w gospodarstwie domowym

c) zmiana formy grupy wyrazowej, np. tab. 24 i 25

24	Grupa dopełniaczowa/przymiowa L ₁	Grupa przymiotnikowa L ₂
a	<i>Bescheinigung der <u>Schule</u></i>	zaświadczenie <u>szkolne</u>
b	<i>Leistung von <u>Unterhalt</u></i>	świadczenie <u>alimentacyjne</u>

25	Grupa dopełniaczowa L ₁	Grupa przymiowa L ₂
a	<i>Bescheinigung vermögenswirksamer Leistungen</i>	zaświadczenie o udzielonych świadczeniach powiększających majątek
b	<i>Nutzung des Arbeitszimmers</i>	korzystanie z gabinetu do pracy

d) rozwinięcie frazy w translacji, np. tab. 26

26	Fraza nominalna L ₁	Fraza nominalna z poszerzonym składnikiem L ₂
a	<i>Bezahlung einer <u>fremden</u> <u>Pflegeperson</u></i>	opłacenie <u>obcej osoby</u> <u>sprawującej opiekę</u>
b	<i>Bescheinigung EU/<u>EW</u></i>	zaświadczenie <u>ważne w obrębie</u> UE/ESG

e) redukcja frazy w translacji, np. tab. 27

27	Fraza nominalna L ₁	Fraza nominalna ze zredukowanym składnikiem L ₂
a	<i>Entschädigung für <u>steuerpflichtige</u> <u>Person</u></i>	odszkodowanie dla <u>podatnika</u>
b	<i>im Wege der <u>Absetzung</u> für <u>Abnutzung</u></i>	w drodze <u>amortyzacji</u> (<u>umorzenia</u>)

f) zmiana szyku wyrazów, np. tab. 28

28	Fraza nominalna L ₁ (przydawka rozszerzona)	Fraza nominalna z przekształconym szykiem składników L ₂
a	<i>eine bisher dem Finanzamt erteilte <u>Einzugsermächtigung</u></i>	<u>upoważnienie do inkasa</u> <u>udzielone dotąd urzędowi skarbowemu</u>
b	<i>eine vor dem 1.1.1996 <u>angeschaffte</u> <u>Wohnung</u></i>	<u>mieszkanie nabyte przed 1.1.1996</u>

Istotną cechą operacji językowych towarzyszących tłumaczeniu fraz jest brak pełnej ekwiwalencji semantycznej poszczególnych składników, co wymusza konieczność użycia innych motywów nominacyjnych w L₂. Tłumaczowi często nie wolno dokonać dosłownego przekładu danej frazy, gdyż nie pozwala na to uzus, reguły łączliwości składników w L₂ lub kontekst.

Ponadto część fraz niemieckich ma charakter skupień terminologicznych, którym odpowiadają skonwencjonalizowane struktury w polszczyźnie, wykazujące silny stopień zespolenia. Do prawidłowego wyboru motywów nominacyjnych przyczyniają się nie tylko

słowniki specjalistyczne, ale także teksty paralelne. Im więcej różnic formalnych i semantycznych pomiędzy grupami wyrazowymi w L₁ i L₂, tym trudniejszy jest proces ich dekodowania i tłumaczenia, zaś w konsekwencji konsultacja terminologiczna staje się nieodzowna, o ile tłumacz nie jest specjalistą w określonej dziedzinie wiedzy.

Bibliografia

- Cort de, J., P. Hessmann, (1977-78-79), „Die wissenschaftliche Fachsprache der Wirtschaft. Eine Untersuchung ihrer syntaktischen und syntaktisch-lexikalischen Merkmale. Teil I: Syntaktische Merkmale“, *Linguistica antverpiensia*, XI/1977, 27-30;
„Teil II: Syntaktisch-lexikalische Merkmale“, *Linguistica antverpiensia*, XIII/1979, 55-102.
Demske, U. (2000), „Zur Geschichte der ung-Nominalisierung im Deutschen: Ein Wandel morphologischer Produktivität“, *Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur* 122/2000. Tübingen, 365-411.
Ditlevsen, M. G. (2000), „Die Verständlichkeit von deutschen Fachtexten am Beispiel der Substantivphrase“, *DaF* 37/2000, 82-86.
Fleischer, W., I. Barz, (1995), *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: Niemeyer.
Heusinger von, K. (1998), „Abstraktionsnominalisierungen im Deutschen. Eine Bildungsgeschichte“, *Arbeitspapier 94. Fachgruppe Sprachwissenschaft Universität Konstanz*. Konstanz, 1-28.
Szulc, A. (1991), *Historia języka niemieckiego*. Warszawa: PWN.
Wellmann, H. (1975), *Deutsche Wortbildung. 2. Hauptteil: Das Substantiv*. Düsseldorf: Schwann.

SUMMARY

The author of this article undertakes to specify and examine translation techniques used in searching for Polish equivalents of German deverbative derivatives with *-ung* not being compounds, compounds with *-ung* and nominal groups with derivatives with *-ung* appearing in their main or subordinate part. The author analyses all word formations with *-ung* present in a selected German legal and economic text. The construction procedure of German word formations with the construction of their Polish equivalents are compared. The author also focuses on the comparison of connotation features of nouns with the suffix *-ung* and their Polish counterparts.